

# ÅRSREGNSKAB 2018

# Indholdsfortegnelse

	Side
<b>1. Oplysninger om Museet</b>	
Oplysninger om museet	3
<b>2. Påtegninger</b>	
2.1. Ledelsespåtegning	4
2.2. Den uafhængige revisors påtegning	5 - 7
<b>3. Ledelsesberetning</b>	
3.1. Ledelsesberetning og generelle bemærkninger til regnskabet for 2018	8 - 12
3.2. Specielle bemærkninger til regnskabet for 2018	13 - 14
<b>4. Årsregnskab 1. januar – 31.december 2018</b>	
4.1. Anvendt regnskabspraksis	15 - 16
4.2. Resultatopgørelse	17
4.3. Balance	18
4.4. Noter	19 - 22
<b>5. Bilag</b>	
13. Eventualforpligtigelser	22
14. Besøgsstatistik	23-24
15. Foredrag og rundvisninger	25
16. Regnskabsmæssig note vedr. Arkæologi	26
17. Organisationsplan	27

## 1. Oplysninger om Museet

Navn og adresse m.v.:

Museum Sønderjylland  
Aastrupvej 48 A  
6100 Haderslev

Telefon: 65 370 700

Hjemmeside: [www.museum-sonderjylland.dk](http://www.museum-sonderjylland.dk)

E.mail: [kontakt@msj.dk](mailto:kontakt@msj.dk)

CVR nr.: 30 00 87 31

Oprettet: 1. januar 2006

Hjemsted: Haderslev

Regnskabsår: 1. januar – 31. december

Museumsdirektør:

Henrik Harnow

Administrationschef:

Lisbeth Kristensen

Bestyrelse:

- formand: Simon Møberg Torp  
- næstformand: Lars Kristensen

Revision:

BDO Statsautoriseret revisionsaktieselskab  
Kolding Åpak 8A, 7. Sal  
6000 Kolding

## 2. Påtegninger

### 2.1. Ledelsespåtegning

Årsregnskabet for 2018 forelægges for Museum Sønderjyllands bestyrelse på bestyrelsesmødet den 25. marts 2019. Årsregnskabet er aflagt i overensstemmelse med bekendtgørelse nr. 1701 af 21. december 2010 om økonomiske og administrative forhold for modtagere af driftstilskud fra Kulturministeriet.

Vi anser den valgte regnskabspraksis for hensigtsmæssig, således at årsregnskabet giver et retvisende billede af museets aktiviteter og årsresultat, museets aktiver og passiver samt museets finansielle stilling.

Årsregnskabet indstilles til godkendelse.

Haderslev, den 25. marts 2019



Henrik Harnow  
Direktør



Lisbeth Kristensen  
Administrationschef

Godkendt på bestyrelsesmødet den 25. marts 2019



Simon Møberg Torp



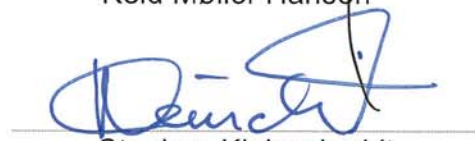
Lars Kristensen



Keld Møller Hansen



Peter Sevel



Stephan Kleinschmidt



Karen Frøsig



Kjeld Nørmark Thrane



Preben Linnet



Lilian Matthes

## 2.2. Den uafhængige revisors erklæringer

### Til bestyrelsen for Museum Sønderjylland

#### REVISIONSPÅTEGNING PÅ ÅRSREGNSKABET

##### Konklusion

Vi har revideret årsregnskabet for Museum Sønderjylland for regnskabsåret 1. januar til 31. december 2018, der omfatter anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance og noter. Årsregnskabet er udarbejdet efter bekendtgørelse nr. 1701 af 21. december 2010 om økonomiske og administrative forhold for modtagere af driftstilskud fra Kulturministeriet.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af museets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2018 samt af resultatet af museets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2018 i overensstemmelse med bekendtgørelse nr. 1701 af 21. december 2010 om økonomiske og administrative forhold for modtagere af driftstilskud fra Kulturministeriet.

##### Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark og standarderne for offentlig revision, jf. bekendtgørelse nr. 1701 af 21. december 2010. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet". Vi er uafhængige af museet i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

##### Fremhævelse af forhold vedrørende revisionen

Museet har i overensstemmelse med bekendtgørelse nr. 1701 af 21. december 2010 om økonomiske og administrative forhold for modtagere af driftstilskud fra Kulturministeriet indarbejdet budgettal for regnskabsåret i resultatopgørelsen. Disse budgettal har ikke været underlagt revision.

##### Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med bekendtgørelse nr. 1701 af 21. december 2010. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere museets evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere museet, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

##### Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark og standarderne for offentlig revision, jf. bekendtgørelse nr. 1701 af 21. december 2010, altid vil afdekke væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grundlag af årsregnskabet.

Revisionen omfatter desuden en vurdering af, om der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der understøtter, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i bevillinger, love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark og standarderne for offentlig revision, jf. bekendtgørelse nr. 1701 af 21. december 2010, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlingerne som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion.

Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.

- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisions-handlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af museets interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om museets evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at museet ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer med ledelsen om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

### **Udtalelse om ledelsesberetningen**

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til bekendtgørelse nr. 1701 af 21. december 2010 om økonomiske og administrative forhold for modtagere af driftstilskud fra Kulturministeriet

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelse nr. 1701 af 21. december 2010 om økonomiske og administrative forhold for modtagere af driftstilskud fra Kulturministeriet. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

## **ERKLÆRING I HENHOLD TIL ANDEN LOVGIVNING OG ØVRIG REGULERING**

### **Udtalelse om juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision**

Ledelsen er ansvarlig for, at de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ledelsen er også ansvarlig for, at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de aktiviteter, der er omfattet af årsregnskabet. Ledelsen har i den forbindelse ansvar for at etablere systemer og processer, der understøtter sparsommelighed, produktivitet og effektivitet.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at gennemføre juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision af udvalgte emner i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision. I vores juridisk-kritiske revision efterprøver vi med høj grad af sikkerhed for de udvalgte emner, om de undersøgte dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i bevillinger, love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis. I vores forvaltningsrevision vurderer vi med høj grad af sikkerhed, om de undersøgte systemer, processer eller dispositioner understøtter skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de aktiviteter, der er omfattet af årsregnskabet.

Hvis vi på grundlag af det udførte arbejde konkluderer, at der er anledning til væsentlige kritiske bemærkninger, skal vi rapportere herom i denne udtalelse.

Vi har ingen væsentlige kritiske bemærkninger at rapportere i den forbindelse.

Kolding, den 25/3 2019

BDO Statsautoriseret revisionsaktieselskab  
CVR-nr. 20 22 26 70



Niels Peder Aalund  
Statsautoriseret revisor



Erik Bendtsen  
Registreret revisor

# Ledelsesberetning 2018

## 3. Ledelsesberetning

### 3.1. Ledelsesberetning og generelle bemærkninger til regnskabet

#### Ledelsesberetning til årsregnskab 2018

##### Regnskabsberetning og museets generelle økonomi i 2018

Som det fremgår af ledelsesberetningen for både 2016 og 2017 har Museum Sønderjylland gennemgået væsentlige organisatoriske forandringer i forlængelse af det økonomisk udfordrende år 2016. Omorganiseringen af museet pr. 1. januar 2018 har med etableringen af tre afdelinger med eget budget og herunder en række enheder, heraf flere med eget budget, nødvendiggjort en fuldstændig ny opbygning af museets budgetplan samt implementering af en række nye procedurer og rutiner. Dette har medført en betydelig arbejdsopgave i Økonomi, men også givet mulighed for at etablere mere hensigtsmæssige arbejdsgange, skabe større ensartethed i museets handlemåde og økonomistyring samt bedre kontakt mellem de medarbejdere, der arbejder med økonomi.

Året 2018 medførte derfor for en række medarbejdere ikke blot nye roller, men også nye arbejdsgange, som der har været arbejdet med at få til at fungere gennem især første halvdel af året. Der er nu etableret en vel-fungerende arbejdsform med løbende budgetopfølgning på afdelings- og enhedsniveau.

Museum Sønderjyllands driftsgrundlag udgøres ud over egenindtjeningen fra entré, butikssalg og eksterne bevillinger til f.eks. forskningsprojekter især af tilskuddet fra den største bidragsyder, Slots- og Kulturstyrelsen, og dernæst fra de fire sønderjyske kommuner, Haderslev, Sønderborg, Tønder og Aabenraa. 1. januar 2018 trådte den nye fireårige økonomiaftale med de sønderjyske kommuner i kraft og sikrer et stabilt kommunalt driftstilskud for den kommende fireårsperiode efter princippet om, at kommunernes andel af den samlede årlige bevilling udregnes efter pr. capita-princippet og med løn- og prisfremskrivning af tilskuddet. Den nye aftale fastholder det hidtidige tilskudsniveau.

Som en del af den indgåede aftale er der yderligere indgået en samarbejdsaftale med kommunerne, der sikrer god kommunikation mellem de relevante forvaltninger og museet. På museets initiativ kan der op til fire gange årligt indkaldes til temamøder med relevante parter fra de respektive forvaltninger. Det er museets intention at skabe en tæt relation til gensidigt udbytte inden for de nye rammer, som er sikret via økonomiaftalen.

Implementering af omorganiseringen blev allerede skitsemæssigt beskrevet i ledelsesberetningen fra 2017. Overordnet er denne forløbet som planlagt. Opgaverne knyttet hertil har omhandlet ny telefoni til alle medarbejdere, ensartet indkøb og central styring af museets IT, såvel hardware som software og kontakt til hosting-leverandøren, samt etablering af tre virtuelle møderum i Haderslev, Tønder og Sønderborg. I sammenhæng hermed er der også sket en supplerende af museets bilpark, som tillader flere at benytte museets egne biler til transport mellem de enkelte museer.

På HR-området er der fortsat behov for at arbejde med at beskrive og formalisere en række arbejdsgange, men også på dette område er der udført et betydeligt arbejde i 2018. Det drejer sig om implementering af elektronisk MUS for alle medarbejdere én gang om året og gennemførelse af en elektronisk APV ligeledes én gang årligt samt udarbejdelse af handleplaner i forlængelse af APV'en. Yderligere har en arbejdsgruppe nedsat af museets MED-udvalg grundigt gennemarbejdet og revideret den på nogle områder forældede personalepolitik.

En række af de ovenstående opgaver er gennemført ved en kombination af en flot indsats fra personalet og investeringer i form af en sum til engangsanskaffelse i forbindelse med omorganiseringen. Som nævnt er en række tiltag gennemført, men det har ikke været muligt at foretage alle anskaffelser og ændringer som forudsat, hvorfor engangssummen ikke er fuldt forbrugt. Der udestår stadig betydelige investeringer i IT, nye kasse-apparater til alle museer samt i forbedret skiltning, design og formidlingstiltag i øvrigt.

Det uden sammenligning vigtigste projekt at realisere er museets kommende magasin, konserveringscenter og læringsfacilitet under titlen Dit Museum – Din Kulturarv. I foråret 2018 lykkedes det at sikre hele finansieringen af det for Museum Sønderjylland meget vigtige projekt til knap 80 mio. kr. Især i andet halvår af 2018 har en arbejdsgruppe med deltagelse af direktøren og afdelingscheferne fra Viden & Samlinger og Økonomi og Drift samt museets arkitekt og inddraget ekspertbistand ad hoc arbejdet sammen med museets bygherrerådgiver KUBEN på at kravsificere det store og krævende projekt. Museet har i den sammenhæng yderligere indgået kontrakt med arkitekt Per Anker Hansen som museets egen rådgiver. Processen har forløbet særdeles godt under KUBEN's styring frem mod udbud ultimo 2018 med prækvalifikation af tre konsortier ultimo januar 2019.

Magasinprojekt Din Kulturarv – Dit Museum er finansieret som en kombination af bidrag fra de firesønderjyske kommuner, Museum Sønderjylland og ikke mindst Augustinus-fonden og A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal. Museum Sønderjylland takker alle for de rundhændede bidrag og den tillid, man hermed har vist museet. Når magasinet realiseres frem mod 2021 vil de af museet opsparede midler, der har været øremærket til dette projekt, gradvis blive anvendt, og museet egenkapital dermed blive bragt ned til et normalt niveau, som besluttet af bestyrelsen.



Magasinprojektet er det største projekt, der nogensinde er gennemført af Museum Sønderjylland, ikke mindst økonomisk. Projektet udbydes i omvendt licitation, således at den til rådighed værende byggesum ligger fast. Der er stærkt fokus på styringen af projektet og dets økonomi, og der afrapporteres løbende til kommuner og fonde, som har godkendt museets betalingsplan.

Mere usikkert og uhyre komplekst er planlægning og prissætning af den flytteproces, der venter i forlængelse af magasinprojektet. Afdelingschef Axel Johnsen og den kommende projektleder for flytteprocessen, museumsinspektør Lilian Matthes, har udarbejdet et fyldigt notat om elementerne i denne proces og det ressourcebehov og behov for økonomiske midler, der knytter sig til løsning af opgaven. Det er med henblik på løsning af denne opgave, at museets bestyrelse i 2018 og 2019 har henlagt midler til realisering. Der gennemføres et pilotprojekt som første del af den samlede opgave, som vil give indikationer i forhold til, om den foreløbige prissætningen er valid. Det er muligt, at opgaven vil vise sig mere ressourcekrævende og kræve mere end de knap 6 mio. kr., den pt. er vurderet til, men indtil videre arbejdes med det foreliggende grundige budgetudkast. Museet har nu afsat 5,3 mio. kr. til opgaven, og bestyrelsen vil løbende tage stilling til behovet for yderligere midler til opgavens løsning.

Museum Sønderjyllands regnskab for 2018 udviser overvejende kun små afvigelser fra budget 2018. Der var en mindre entréindtægt som resultat af det lavere besøgstal jf. nedenfor, men den mindre entréindtægt var behersket set i forhold til det lavere besøgstal, da der udover i Tønder især var et mindre antal gratister. Det er vigtigt at understrege, at der har været en usikkerhed i budgetlægningen forbundet med den nye budgetplan, og at det derfor ikke er overraskende, at museet kommer ud af året med et overskud på ca. 1 mio. kr. Overskuddet er opstået som en kombination af uforbrugte midler til omorganiseringen samt et mindreforbrug af lønmidler. Overskuddet er efter hensættelser på 4 mio. kr. som ikke var budgetlagt.

### **Museets overordnede driftsøkonomi i 2018**

De udmeldte statslige besparelser på 2% årligt med virkning fra og med 2016 og til og med 2019 reducerer løbende museets driftsgrundlag i gennem den udmeldte periode. I 2016 tilpassede bestyrelsen museets aktiviteter og udgiftsniveau således, at der alt andet lige vil være balance i museets økonomi gennem den fireårige periode med gradvis nedsat driftstilskud fra den statslige hovedtilskudsyder. Museet modtog i 2018 31.245.986 kr. i statstilskud efter Museumsloven.

Det samlede tilskud fra de fire sønderjyske kommuner i henhold til den økonomiaftale, der blev indgået i 2017 for perioden 2018-2021, udgjorde i 2018 18,5 mio. kr.

### **Den indtægtsdækkede virksomhed ved arkæologiske udgravninger i 2018**

Langt størstedelen af den arkæologiske enheds driftsgrundlag har som sædvanlig også i 2018 bestået af indtægter og udgifter knyttet til de lovpligtige arkæologiske nødudgravninger (museumslovens kapitel 8). Denne økonomi bliver holdt adskilt fra museets øvrige økonomi som krævet af Slots- og Kulturstyrelsen. Der har i 2018 - som i de foregående år - været en stor fremgang i byggeri og anlæg i samfundet generelt, og den arkæologiske enhed har i løbet af året gennemført et betydeligt større antal mindre og ikke mindst større arkæologiske undersøgelser end nogensinde før i museets historie. Aktivitetsniveauet har langt oversteget rekordårene omkring 2010. Der er således afsendt regninger for gennemførelse af lidt over 120 arkæologiske forundersøgelser og udgravninger i løbet af året mod 83 året før.

I 2011 blev der sendt regninger for 31,2 mio. kr. inkl. moms mod 14,5 mio. kr. i 2012, 10,1 mio. i 2013, 12,9 mio. i 2014, 14,2 mio. i 2015 og 17,5 mio. i 2016. I 2017 blev der sendt regninger for 27,4 mio., og i 2018 for ca. 37,0 mio. kr. (inkl. moms), så der er tale om en kraftig stigning i forhold til årene før. I meget høj grad skyldes denne stigning to meget store projekter – Apples og Googles investeringer i byggeriet af serverstationer på to store arealer ved Kassø. Der er tale om de arealmæssigt største udgravninger, der hidtil er gennemført i Danmark. Kassø-udgravningerne startede i 2017, men blev for langt de flestes vedkommende gennemført og afregnet i løbet af 2018. Der var i 2017 foretaget en række projektansættelser af arkæologer knyttet til Kassø, og disse ansættelser blev for de flestes vedkommende fastholdt igennem hele året 2018.

Enheden har i 2018 som sædvanlig haft fokus på at afvikle alle de bestilte arkæologiske undersøgelser til mindst mulig gene for bygherrerne, men enheden har samtidig hermed arbejdet med at få afviklet den akkumulerede pukkel af beretninger for ældre undersøgelser. Det lykkedes så vidt, at alle skyldige beretninger for udgravninger før 1. januar 2015 nu er afleveret.

Den arkæologiske afdelings likvide beholdning er hovedsageligt bundet til det beretningsefterslæb, der naturligt kommer, når personalet går fra den ene udgravning til den næste uden mulighed for at skrive beretningerne umiddelbart efter udgravningen. Afviklingen af puklen betyder, at de hensatte midler nu udelukkende er knyttet til beretninger for undersøgelser, der er op til 3 år gamle. Hertil kommer midler bundet til udarbejdelse af genstandsbeskrivelser, konservering af hjemtagne genstande, samt til udførelsen af en meget lang række naturvidenskabelige analyser.

Beløbene er således opkrævet, og skal i henhold til de specificerede regnskaber herfor anvendes til lønudgifter i forbindelse med færdiggørelse af prøve- og udgravningsberetninger, beskrivelse af de indsamlede genstande samt til betaling for konservering af genstande og gennemførelsen af de mange naturvidenskabelige analyser. Det samlede hensatte beløb var i 2011 på ca. 20,7 mio. kr., men blev over de følgende år mere end halveret, for at lande på 8,5 mio. i 2015. Det steg lidt i 2016 til 10,2 mio. kr. og igen i 2017 til 13,9 mio. kr. Det ekstraordinært store aktivitetsniveau i 2018 kan aflæses ved, at det hensatte beløb ved udgangen af 2018 er på 24,5 mio. (ekskl. moms), altså en stigning på over 10 mio. kr. Der blev i 2018 alene til naturvidenskabelige undersøgelser og konservering hjemtaget 5,8 mill. (ekskl. moms).

Det hensatte beløb er naturligvis ekstraordinært stort, men afspejler direkte det voldsomme aktivitetsniveau enheden havde i 2018. Hensættelserne er et grundvilkår for den arkæologiske virksomhed, når man tager antallet af arkæologiske undersøgelser, antallet af fastansat personale og muligheden for at projektansætte kvalificeret personale i betragtning. Enheden bestræber sig på at nedbringe den likvide beholdning til de anførte formål hurtigst muligt, men prioriterer som nævnt fortsat afvikling af udgravningerne i marken, således at byggherrerne rundt omkring i landsdelen er udsat for mindst mulig gene i forbindelse med de lovpligtige arkæologiske undersøgelser.

### **Det overordnede regnskabsresultat**

Regnskabsresultatet for 2018 viser overordnet samlet udgifter på 87,8 mio. kr. og indtægter på 88,8 mio. kr. og dermed et positivt driftsresultat på 1,0 mio. kr. Regnskabsresultatet uddybes i afsnittet Specielle bemærkninger til regnskabet.

### **Museets besøgs- og aktivitetstal**

Efter udskillelse og lukning af museumsenheder i 2016 og 2017 samt en tiltrængt ensartning af måden at tælle museumsgæster på benytter Museum Sønderjylland samme optællingsprincipper på alle adresser med virkning fra 1. januar 2018. Dermed vil der være fuld sammenlignelighed fra og med 2018.

Der blev i første del af året umiddelbart i forlængelse af omorganiseringen arbejdet i Publikum & Formidling med at etablere et bedre statistisk overblik og på hurtigere at kunne hente besøgstal ind fra de enkelte museer. I princippet indtastes alle besøgstal nu samme dag som afslutning på arbejdsdagen og i forbindelse med opgørelsen af kassen. Tallene indtastes i et fælles regneark, der genererer en øjeblikkelig statistik – betydeligt hurtigere end tidligere, forudsat at alle indtastninger er foretaget rettidigt. Efter lidt indkøringsproblemer er systemet nu på plads og er udtryk for en væsentlig forbedring og et bedre analyseredskab.

Museets samlede besøgstal for 2018 var på i alt 129.973 gæster, hvilket samlet set udgør et fald på hele 15 % i forhold til det gode år 2017 og på 12 % i forhold til normalåret 2016. De lavere tal skyldes dog især nogle særlige, forklarede forhold.

Flere museer var lukket gennem en stor del af året, og trods det forhold, at der var tale om mindre steder, påvirker en egentlig lukning også mærkbart de samlede tal. På grund af et meget omfattende vejarbejde, der lukkede gader på begge sider af museet med meget dårlig adgang til følge, var det arkæologiske museum i Haderslev de facto lukket helt frem til efterårsferien 2018, ligesom der pågik omfattende renovering af særudstillingslokalet, som derfor var ude af brug i en længere periode.

Yderligere er Museum Sønderjylland i tæt samarbejde med Tønder Kommune og Tøndermarsk Initiativet i færd med at omdanne Højer Mølle til kulturhistorisk port til vadehavet – en meget omfattende transformation, der har medført fuldstændig lukning for publikum gennem hele andet halvår af 2018.

Museets to fyrtårne, Sønderborg Slot og Museerne i Tønder, udviste trods den varmeste sommer målt i Danmark til dato udmærkede besøgstal omkring det normale niveau. I 2018 var der ikke som i 2017 en landsdækkende spejderlejr med flere tusinde gæster til følge, hvorfor et besøgstal på 53.148 mod 56.322 er ganske udmærket, ikke mindst sommeren taget i betragtning, dvs. et fald på 6 %, der må betragtes som normaludsving. Museerne i Tønder oplevede et lidt større fald fra 2017, som til gengæld er udtryk for et normalår for Tønder. I 2017 viste kunstmuseet den ekstraordinært populære udstilling af Henry Moores værker og præsterede et af de tre bedste år nogensinde med 32.875 gæster. Besøgstallet i 2018 på 25.607 gæster afspejler dette forhold. En række museer og attraktioner landet over blev stærkt påvirket af den ekstraordinært varme sommer, hvorfor ovennævnte tal for Sønderborg og Tønder kun er udtryk for en meget moderat effekt. Det er meget muligt, at en reklamekampagne i Politiken for hhv. Sønderborg Slot og Kunstmuseet i Tønder trak den anden vej og dermed udjævnede sommerens negative påvirkning af lysten til at gå på museum.

Cathrinesminde Teglværk, Kunstmuseet Brundlund Slot, Drøhøse Hus og Gram Lergrav udviste også kun små udsving i forhold til normalen. Kun Kulturhistorie Aabenraa oplevede et markant fald i 2018 med kun 2.712 gæster. Museet i Aabenraa har været meget afhængig af få periodiske arrangementer, og da den såkaldte Piratuge i efterårsferien ikke havde succes i konkurrencen mod en række gratis aktiviteter i Aabenraa, gav det et kraftigt negativt udslag på årets besøgstal.

Med museets nye strategi for 2018-2025 er der taget en række valg, som indebærer større og flottere, men færre særudstillinger, ligesom en ny markedsføringsstrategi og fokus på gæsterne gerne skal give en tilvækst i 2019, herunder også øge entréindtægterne på museet. Det er bemærkelsesværdigt, at det lavere besøgstal især udgøres af fraværende gratister. Museets lidt lavere entréindtægt i 2018 skyldes stort set kun det lavere besøgstal i Tønder, fordi gæsterne til Henry Moore-udstillingen i højere grad kom udefra og dermed var betalende gæster.

Museum Sønderjyllands foredrag og omvisninger gennemført ved museets medarbejdere, men uden for museernes fysiske rammer havde i 2018 15.322 gæster mod 18.272 i 2017. Tallene er sammensat af meget blandede aktiviteter og har over de seneste 8 år svinget mellem godt 12.000 og godt 23.000 i rekordåret 2014 (jubilæet for 1864).

### **Donationer fra fonde og ikke-offentlige tilskud**

Museum Sønderjylland har også i 2018 modtaget generøse bidrag eller tilsagn om midler fra en række fonde. Fondenes bidrag er en forudsætning for at kunne arbejde med at modernisere eller forny udstillinger, skabe

spændende særudstillinger og aktiviteter på et højt niveau, restaurere historiske huse og kulturmiljøer, realisere store byggeprojekter og gennemføre og publicere forskning - kort sagt mange af museets aktiviteter er dybt afhængige af fondenes velvilje og generøsitet.

De samlede donationer og ikke-offentlige tilskud udgjorde i 2016 2,8 mio. kr., i 2017 6 mio. kr. og i 2018 4,9 mio. kr. når der er taget højde for periodisering af udgifter. Største enkeltbeløb udgør 2,4 mio. kr. som er á conto betaling til Sønderborg Slot, til etablering af den nye permanente udstilling om Sønderjyllands særlige grænselandshistorie 1920-2019. Kunstmusset i Tønder har desuden til Henry Moore-udstillingen modtaget 750.000 kr. i 2018, hvor det samlede regnskabet for udstillingen er blevet afsluttet. Begge disse tilskud er givet fra A.P. Møller og Hustru Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.

### **Samarbejde med revisionen**

I forbindelse med regnskabsaflæggelsen fokuseres der sammen med museets revision på vigtigheden af, at den anvendte regnskabspraksis afspejler museets juridiske status som selvejende institution, og at der gives et retvisende billede af afskrivninger, hensættelser til økonomiske forpligtelser m.v.

I den forbindelse er det museets oplevelse, at samarbejdet med revisionen har været præget af den nødvendige tillid og for både museets økonomiansvarlige og direktør løbende udgjort en god mulighed for konsultation og sparring for museet. Museets ledelse og økonomiansvarlige har gennem året løbende konsulteret revisionen i konkrete sager. Den 18. oktober 2018 blev der afholdt et møde med revisionen om museets forventninger til regnskab 2018.

### **Nye museer, udskillelse af museer, erhvervelse af fast ejendom i 2018**

Museum Sønderjylland har i 2018 som et led i forarbejdet til museets nye, store magasinprojekt erhvervet en 2 ha stor grund, en del af matrikel 10p, Brunde, Rise, fra Aabenraa Kommune. Grunden er af byrådet prissat til 1,5 mio. kr., men overtages vederlagsfrit under den forudsætning, at grunden ikke sælges til anden side. Museum Sønderjylland dækker alle omkostninger forbundet med erhvervelsen. Grunden anvendes til opførelse af magasin, konserveringscenter og læringsfacilitet i perioden 2019-2021. Fra 2021 vil Museum Sønderjylland drive magasinet med tilhørende funktioner og dermed åbne en ny lokalitet til afløsning af de næsten 60 enkeltmagasiner, der hidtil har rummet museets museumsgenstande, samt fraflytte den nuværende konserveringsfacilitet i Gram.

De foregående års udskillelse og lukning af små enkeltmuseer er nu stort set afsluttet, og kun enkelte udestående opgaver knyttet til overdragelsen af Jacob Michelsens Gård i Aabenraa udestår og forventes afsluttet primo 2019. Dermed er en langvarig og kompleks opgave for museet både juridisk økonomisk og fagligt gennemført som planlagt.

Museet har ikke etableret sig på nye adresser eller i øvrigt lukket eller udskilt museumsenheder i 2018.

### **Bestyrelsesarbejdet i 2018**

Der har i 2018 været afholdt tre ordinære bestyrelsesmøder samt ét indledende møde med deltagelse af de kommunalt udpegede medlemmer. Museets nye vedtægter blev vedtaget på bestyrelsesmødet den 2. oktober 2017 og efterfølgende godkendt af Slots- og Kulturstyrelsen. Den væsentligste ændring i vedtægterne bestod i en ny sammensætning af bestyrelsen efter principperne om god ledelse af selvejende institutioner. Denne trådte i kraft samtidig med, at den hidtidige bestyrelse trådte til bage efter den foregående fireårsperiode, som er tilpasset de kommunale valgperioder.

Den nye sammensætning af bestyrelsen kombinerer den lokale, kommunale deltagelse med relevante eksterne kompetencer. Museets nye bestyrelse sammensættes herefter efter følgende principper. Museum Sønderjylland foreslår, at det typisk bliver formanden for kommunens kulturudvalg, men det er op til den enkelte kommune at vælge sin repræsentation.

- 1 politisk valgt medlem udpeget af Haderslev Kommune
- 1 politisk valgt medlem udpeget af Sønderborg Kommune
- 1 politisk valgt medlem udpeget af Tønder Kommune
- 1 politisk valgt medlem udpeget af Aabenraa Kommune
- 1 medlem valgt af medarbejderne ved Museum Sønderjylland
- 1 medlem med indsigt i forskning og forskningsledelse
- 1 medlem med indsigt i statsanerkendte museers drift og udvikling
- 1 medlem med indsigt i oplevelsesøkonomi, markedsføring og turisme
- 1 medlem med indsigt i den sønderjyske udvikling i bred forstand, herunder den erhvervsmæssige udvikling

På et møde den 12. marts 2018 godkendte de fire kommunalt udpegede medlemmer direktørens indstilling til de øvrige poster. Dermed kunne den nye bestyrelse mødes og konstituere sig den 1. maj 2018 i Haderslev. Til bestyrelsesformand valgtes enstemmigt dekan ved Humaniora på Syddansk Universitet, Simon Møberg Torp, mens formand for kulturudvalget i Aabenraa Kommune, Lars Kristensen, blev valgt som næstformand. For-

manden, næstformanden og museets direktør udgør museets forretningsudvalg. Bestyrelsens sammensætning kan i øvrigt set på museets hjemmeside msj.dk, hvor også museets til enhver tid aktuelle vedtægter kan downloades.

Bestyrelsesarbejdet i 2018 har særligt haft fokus på at følge op på den gennemførte omorganisering samt at drøfte og gennemføre en mindre revision og opdatering af museets strategi fra oktober 2017. Herudover har bestyrelsen haft fokus på og drøftet specifikke strategier for Uddannelse og Læring (museets tilbud til børn og unge), den nye forskningsstrategi, overordnede principper for museets udstillingspolitik i de kommende år samt på at sikre, at processen med at udarbejde udbudsmateriale og gennemføre dette for det nye magasin har forløbet tilfredsstillende.

I denne sammenhæng har ikke mindst den meget krævende flytteproces i forlængelse af byggeriet været drøftet, og en egentlig plan med budget vil blive fremlagt for bestyrelsen på det første møde i 2019.

Fokus i 2019 vil fortsat være på det meget vigtige magasinprojekt samt på museets bidrag i forbindelse med genforeningsåret 2020. Der vil desuden blive gennemført drøftelser om en ny forretningsorden for bestyrelsen, herunder evaluering af direktøren og bestyrelsens egen-evaluering.

Museets handlingsplan er som et resultat af drøftelserne i bestyrelsen i 2018 blevet tilpasset og tilføjet resultatmål på enkelte områder. Handlingsplanen benyttes både af ledelse og bestyrelse som et overordnet styringsredskab, og årets sidste bestyrelsesmøde benyttes altid til at gennemgå og evaluere handlingsplanens enkelte punkter for det indeværende år.

Statsanerkendte museer, der modtager mere end 10 mio. kr. årligt i statstilskud følges tæt af Slots- og Kulturstyrelsen, der er Museum Sønderjyllands største bidragsyder. Dette udmøntes bl.a. i et årligt virksomhedsbesøg, hvor museet forud for besøget fremsender en række notater og andet materiale, der belyser sider af museets drift og aktiviteter. Virksomhedsmødet blev holdt den 22. august 2018 i Haderslev med deltagelse af kontorchef Ole Winther og konsulent Sidsel Risted Staun. Fra Museum Sønderjylland deltog bestyrelsesformand Simon Møberg Torp, direktør Henrik Harnow, administrationschef Lisbeth Kristensen og enhedsleder for Økonomi, Elke Nielsen. Museet oplever en god løbende dialog med styrelsen og er meget tilfreds med muligheden for at kunne drøfte sider af museets virke efter behov.

Organisationsdiagram for Museum Sønderjylland findes som bilag til årsrapporten note 18.

## 3.2. Specielle bemærkninger til regnskabet for 2018

### Overordnede bemærkninger vedrørende budgetrammer, kontering og økonomistyring

#### Samlet regnskabsresultat 2018 (tabel 1)

	Oprindeligt Budget	Korrigeret budget	Regnskab	Afviselser
<b>Udgifter</b>	83.330.000	91.486.442	87.774.926	-3.711.516
<b>Indtægter</b>	-83.330.000	-87.035.229	-88.784.427	-1.749.198
<b>Afviselser</b>	0	4.451.213	-1.009.501	-5.460.714

Bestyrelsen har besluttet, at museets budget opdeles i 2 hoveddele eller rammebudgetter med hver sin finansiering og kontering af udgifterne.

1. Et budget (**tabel 2 - basisdrift**) finansieret af faste tilskud fra staten og de 4 sønderjyske kommuner, der dækker den almindelige daglige drift og basisaktivitet i museets afdelinger m.v. Økonomistyringen tager udgangspunkt i overholdelse af budgetrammen, idet der er overførselsadgang mellem budgetårene.
2. Et budget (**tabel 3 - "øremærket drift"**) for den eksternt finansierede drift - primært på det arkæologiske område, og andre øremærkede aktiviteter finansieret ved betaling fra private og offentlige bygherrer, private fondsbevillinger og kommunale anlægstilskud. Økonomistyringen tager udgangspunkt i det enkelte projekt, hvor udgifter og indtægter principielt skal udlignes, men ikke nødvendigvis inden for samme år.

#### 3.2.1. Regnskabsresultat for Økonomi & Drift, Publikum & Formidling samt Viden & Samlinger basisdriften, finansieret af de faste driftstilskud

Det samlede regnskabsresultat for basisdriften i 2018 viser en mindreudgift på 1,2 mio. kr. og en mindreindtægt på 0,4 mio. kr. svarende til et mindreforbrug på 0,8 mio. kr. (tabel 2).

#### Regnskabsresultat for basisdriften (tabel 2)

	Oprindeligt Budget	Korrigeret Budget	Regnskab	Afviselser
Udgifter	50.753.000	52.380.725	51.152.650	-1.228.075
Indtægter	-50.753.000	-52.536.500	-52.152.150	384.350
Afviselser	0	-155.775	-999.500	-843.725

Økonomi & Drift	kr. 741.517
Publikum & Formidling	kr. 88.922
Viden & Samlinger	kr. 13.284

I alt et mindreforbrug i forhold til budgettet på kr. 843.725

### 3.2.2. Regnskabsresultat for den eksternt finansierede drift (øremærket ramme)

Det samlede regnskab for den eksternt finansierede drift i 2018 viser et mindreforbrug på 2,5 mio. kr. og merindtægter på 2,1 mio. således at regnskabet udviser et mindreforbrug på 4,6 mio. kr. (tabel 3).

#### Regnskabsresultat for den eksternt finansierede drift (tabel 3)

	Oprindeligt Budget	Korrigeret budget	Regnskab	Afvielser
Udgifter	32.577.000	39.105.717	36.622.276	-2.483.441
Indtægter	-32.577.000	-34.498.729	-36.632.277	-2.133.548
Afvielser	0	4.606.988	-10.001	-4.616.989

Balancen i regnskabet dækker over store forskelle og fordeler sig således på de enkelte afdelinger m.v.:

Økonomi & Drift	-1.554.798
Publikum & Formidling	281.901
Viden & Samlinger	5.889.886
	<u>4.616.989</u>

Restbudgettet på øremærkede projekter bliver automatisk overført til næste års budget.

### 3.2.3. Anlægspuljen

	Budget	Forbrug	Overføres
Anlægstilskud fra de fire sønderjyske kommuner	Kr 3.636.000	0	3.636.000
Nyt fællesmagasin bevilget kr. 34.400 kr. 460.000 og kr. 50.000	kr. 308.837	3.470	305.367
STORE Spiker Højer	kr. 0	528.193	-528.193
Højer Møllerbolig nyindretning	kr. 0	69.246	-69.246
LILLE Spiker Højer	kr. 0	27.162	-27.162
Nyt magasin i Brunde ved Rødekre	kr. 0	192.875	-192.875
Overført til status	kr. <b>3.944.837</b>	<b>820.946</b>	<b>3.123.891</b> *)

Overført til status egenfinansiering af større projekter	3.636.000
Øvrige anlægsprojekter	-512.109
	<u>3.123.891</u>

### 3.3. Anvendt regnskabspraksis

Årsregnskabet for Den selvejende institution Museum Sønderjylland for 2018 er aflagt i overensstemmelse med bekendtgørelse nr. 1701 af 21. december 2010 om økonomiske og administrative forhold for modtagere af driftstilskud fra Kulturministeriet.

#### **Ændringer til anvendt regnskabspraksis**

På energigodtgørelse har opgørelsesmetoden hidtil været 3 til 4 kvartaler, alt efter hvornår beregningsgrundlag er modtaget fra forsyningsselskaberne vedr. revision af årsregnskab.

For 2018 er energigodtgørelsen forskudt med et kvartal i forhold til årets forbrug. Det betyder, at beregningen laves for perioden 1. januar til 30. september her i regnskab 2018, hvor indeværende år således er et overgangså. Herefter bliver perioden 1. oktober til og med 30. september. Det er vurderet at dette vil afspejle en mere præcis energigodtgørelse.

Sammenligningstal rettes ikke.

#### **Generelt om indregning eller måling**

I resultatopgørelsen indregnes indtægter i takt med, at de indtjenes. I resultatopgørelsen indregnes ligeledes alle omkostninger, herunder eventuelle afskrivninger og nedskrivninger.

Aktiver indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilkomme museet, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå museet, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til kostpris. Efterfølgende måles aktiver og forpligtelser som beskrevet for hver enkelt regnskabspost nedenfor.

Ved indregning eller måling tages hensyn til forudsigelige tab og risici, der fremkommer inden årsregnskabet aflægges, og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen.

#### **Resultatopgørelsen**

I resultatopgørelsen medtages årets indtægter, herunder offentlige og private tilskud, kontante gaver mv., ligesom årets løbende omkostninger udgiftsføres.

Der er foretaget periodisering, således at indtægter og udgifter, der vedrører regnskabsåret, indgår i resultatopgørelsen uanset betalingstidspunktet, og indtægter og udgifter er grupperet efter skemakravene i bekendtgørelse nr. 1701 af 21. december 2010.

#### **Balancen**

##### **Grunde og bygninger**

Fast ejendom optages til kostpris eller senest kendte offentlige ejendomsvurdering. Der afskrives ikke på grunde og bygninger.

##### **Driftsmateriel**

Køb af driftsmateriel udgiftsføres i anskaffelsesåret.

##### **Samlinger og museumsprojekter**

Samlinger og museumsprojekter er ikke indregnet i årsregnskabet med værdi.

Anskaffelser i forbindelse med projekter, som afvikles som en del af museets aktiviteter, udgiftsføres sammen med øvrige omkostninger.

##### **Varebeholdninger**

Varebeholdninger er ikke indregnet i balancen, idet eksisterende varebeholdninger ikke anses for væsentlige.

### **Tilgodehavender**

Tilgodehavender måles til amortiseret kostpris, hvilket sædvanligvis svarer til nominel værdi. Værdien reduceres med evt. nedskrivning til imødegåelse af forventede tab.

### **Værdipapirer**

Værdipapirer, der er indregnet under omsætningsaktiver, måles til dagsværdi på balancedagen.

### **Gældsforpligtelser**

Langfristet gæld måles til amortiseret kostpris, der for kontantlån svarer til lånets restgæld og for obligationslån svarer til restgæld beregnet på grundlag af lånets underliggende kontantværdi på låneoptagelsestidspunktet. Gæld i øvrigt måles til amortiseret kostpris svarende til nominel værdi.

Skyldig løn, A-skat, arbejdsmarkedsbidrag og ATP er optaget i Haderslev Kommunes regnskab, som følge af, at lønudbetalingen varetages af Haderslev Kommune.

### **Feriepengeforpligtelse**

Feriepengeforpligtelsen udgør 15% af årets ferieberettigede løn samt endnu ikke afholdt ferie fra tidligere år.

### **Projekter**

Bestyrelsen har godkendt, at alle eksternt finansierede projekter der løber over flere år, optages i balancen, såfremt udgifter og tilskud ikke falder indenfor samme regnskabsår.

### **Moms**

Museet er delvis momsregistreret.



### 3.3.1. Resultatopgørelse 2018

Noter	Budget 2018 Udgifter	Regnskab 2018 Udgifter	Regnskab 2017 Udgifter
Personale	40.320.144	34.778.495	37.117.192
Lokaler – ejendomme	8.856.905	8.510.275	8.523.120
Samlingens forvaltning m.v.	497.000	528.596	694.671
Undersøgelser og erhvervelser	1.569.756	1.207.059	937.266
Konservering	235.000	450.896	308.859
Udstillinger	3.364.219	3.141.669	4.140.430
Anden oplysningsvirksomhed	2.095.378	1.368.524	1.854.138
Administration	2.248.040	2.337.066	2.299.763
Entreindtægter – fællesbilletter		12.133	
1) Betaling for 26 – undersøgelser	30.000.000	29.736.911	21.306.041
Kiosk- og cafévirksomhed	1.067.000	1.121.625	1.347.824
Renteudgifter	70.000	70.312	0
2) Afregnet fondsbeløb m.m.	1.163.000	511.367	457.266
3) Henlæggelser - disponering af årets overskud		4.000.000	3.760.012
<b>I alt</b>	<b>91.486.442</b>	<b>87.774.928</b>	<b>82.746.582</b>
	<b>Indtægter</b>		<b>Indtægter</b>
Personale	-35.000	-60.350	-412.250
Lokaler – ejendomme	-574.000	-591.150	-1.011.667
Samlingens forvaltning m.v.	-10.000	-21.865	-42.123
Undersøgelser og erhvervelser	-15.000	-75.725	-44.984
Konservering	0	0	
Udstillinger	-236.690	-232.190	-4.374
Anden oplysningsvirksomhed	-328.000	-486.848	-468.447
Administration	-228.000	-212.417	-208.049
Entreindtægter	-3.792.000	-3.553.248	-3.945.453
Betaling for 26 – undersøgelser	-30.000.000	-29.736.911	-21.306.041
Kiosk- og cafévirksomhed	-1.768.000	-1.736.428	-2.236.417
Renteindtægter	-227.000	-227.740	-176.231
Tilskud fra kommuner	-15.596.101	-15.922.146	-17.342.539
Tilskud fra regioner	0	-104.800	-178.775
4) Ikke offentlige tilskud	-2.641.131	-3.343.170	-4.634.430
Tilskud fra EU og Nordisk Ministerråd	0	-143.547	-38.631
<b>Tilskud fra offentlige virksomheder</b>	<b>0</b>	<b>-53.300</b>	
Ordinært statstilskud § 16	-31.246.000	-31.245.986	-30.945.970
Projektilskud m.v. fra staten	-338.307	-1.036.607	-1.045.475
<b>I alt</b>	<b>-87.035.229</b>	<b>-88.784.428</b>	<b>-84.041.857</b>
<b>Årets resultat</b>		<b>1.009.500</b>	

**Årets overskud på kr. 1.009.500 tillægges museets egenkapital**

### 3.4. Balance pr. 31. december 2018

	Ultimo 2018	Ultimo 2017
<b>AKTIVER</b>		
Noter		
5) Grunde og bygninger	55.002.050	55.002.050
<b>Anlægsaktiver i alt</b>	<b>55.002.050</b>	<b>55.002.050</b>
Likvid beholdning	35.792.297	35.867.372
Værdipapirer	20.752	199.878
Mellemregning Haderslev kom- mune	41.178.316	26.423.488
Tilgodehavende Fonden Dybbøl Banke	264.700	355.388
Tilgodehavende bygherrer - Ar- kæologiske udgravninger	8.548.207	2.025.000
Tilgodehavende energifgifter m.m.	365.097	510.012
6) Tilgodehavende øremærkede projekter eksternt finansieret	6.044.420	5.659.615
7) <b>Omsætningsaktiver i alt</b>	<b>92.213.791</b>	<b>71.040.755</b>
<b>AKTIVER I ALT</b>	<b>147.215.841</b>	<b>126.042.805</b>
<b>PASSIVER</b>		
8) <b>Egenkapital i øvrigt</b>	<b>-67.195.898</b>	<b>-66.398.689</b>
9) <b>Hensatte forpligtigelser</b>	<b>-33.081.238</b>	<b>-25.470.357</b>
10/12) <b>Langfristet gæld</b>	<b>-4.139.700</b>	<b>-4.139.700</b>
11) Feriepengeforpligtelser	-7.849.675	-7.563.230
Mellemregning Historiecenter Dybbøl Banke og Mølle	-67.450	-125.547
6) Henlæggelser øremærkede pro- jekter	-10.305.975	-8.391.436
Forudbetalinger Arkæologi	-24.575.904	-13.953.846
<b>Kortfristet gæld</b>	<b>-42.799.004</b>	<b>-30.034.059</b>
<b>PASSIVER I ALT</b>	<b>-147.215.841</b>	<b>-126.042.805</b>

#### 4.4. Noter

##### **Note 1: Betaling for § 26 – undersøgelser.**

Omsætningen på de arkæologiske udgravninger er i år nået op på i alt kr. 29,7 mio.  
Samlet beløb til beretningsefterslæb udgør herefter i alt kr. 24,6 mio.

##### **Note 2: Afregnet fondsbetaling m.m.**

På dette kontoafsnit konteres momsaflyftning på modtaget fondstilskud.

Det beregnede beløb på 17,5% fondsmoms, som betales til staten, beregnes ved regnskabsårets afslutning.

Der er i indeværende regnskabsår 2018 i alt afregnet fondsmoms med kr. 437.367 til staten samt et udbetalt kr. 74.000 til Historiecenter Dybbøl Mølle (gl. kommunetilskud)

##### **Note 3: Henlæggelser – disponering af året overskud.**

Der er i årets regnskab henlagt kr. 1,5 mio., som ønskes anvendt til udgifter i forbindelse med flytning til nyt fællesmagasin i henhold til udarbejdet planlægning samt kr. 2,5 mio. som ønskes anvendt til engangsudgifter i forbindelse med den nye organisation i MSJ, særlige udgifter til markedsføring, museumsbutikkers udvikling og formidlingstiltag i form af forbedret skiltning m.m.

##### **Note 4: Modtaget ikke offentlige tilskud fra Fonde.**

Tilskud modtaget fra fonde i 2018	4.872.904
Periodisering øremærkede tilskud	- 1.529.734
<b>I alt på resultatopgørelsen</b>	<b>3.343.170</b>

Der er i regnskab 2018 i alt modtaget tilskud fra fonde på kr. 4,9 mio.

Specifikation over ikke - offentlige tilskud, som er modtaget i 2018:

Økonomi & Drift Porten til Tønder Marsken	875.000
Kunstmuseet Brundlund Slot	288.875
Sønderborg Slot	2.766.381
Kunstmuseet i Tønder	877.648
Kulturhistorie Tønder	65.000
I alt ikke offentlige tilskud	<u>4.872.904</u>

Det største beløb på 2,4 mio. kr. er á conto betaling til Sønderborg Slot, til etablering af den nye permanente udstilling om Sønderjyllands særlige grænselandshistorie 1920-2019.

I alt er der fra A. P. Møller og Hustru Chastine Mc Kinney Møllers Fond til almene Formaal bevilget kr. 7,5 mio. til denne nyetablering af udstillingen.

Kunstmuseet i Tønder har til Henry Moore udstillingen modtaget 750.000 kr. fra A. P. Møller og Hustru Chastine Mc Kinney Møllers Fond til almene Formaal .

##### **Note 5: Anlægsoversigt**

Grunde og bygninger

Samlet anskaffelsessum pr. 1.1.2018	55.002.052
Afgang i årets løb anskaffelsespriser	0
<b>Samlet anskaffelsessum pr. 31.12.2018</b>	<b>55.002.002</b>

Årets afskrivninger

0

**Bogført værdi pr. 31.12.2018**

**55.002.052**

Kontantvurdering af ejendomme/bygninger pr. 1.1.2007

**Note 6: Periodisering af udgifter/indtægter – på øremærkede projekter**

	Tilgodehavende ekstern finan- sierede projek- ter:	Henlæggelser ekstern finan- sierede projek- ter
Økonomi & Drift	486.566	-5.255.821
Publikum & Formidling	2.696.125	-1.343.441
Viden & Samlinger	2.861.728	-3.706.713
<b>Opført på status</b>	<b>6.044.420</b>	<b>-10.305.975</b>
<i>Netto betydning</i>	<i>-4.261.555</i>	

Som følge af, at regnskabsresultatet for et øremærket projekt altid på sigt skal balancere, tages der højde for denne forskydning i regnskabet. Beløbene bliver overført til balancen, hvor de henholdsvis bliver optaget som et tilgodehavende fra eksterne tilskudsydere og henlæggelser til finansiering af eksternt finansierede projekter.

På driften er nettobetydningen konteret under ikke offentlige tilskud.

**Note 7: Specifikation af museets omsætningsaktiver (likvide formue)**

Specifikation af museets omsætningsaktiver (likvide formue)

Museets samlede omsætningsaktiver eller likvide formue udgør jf. status kr. 92,2 mio

Danske bank konti og Sydbank	<b>35.646.185,23</b>
Kontantbeholdning på afdelinger	36.112,50
Bankbeholdning på afdelinger	110.000,00
<b>Likvid kontantbeholdning</b>	<b>35.792.297,73</b>
Værdipapirer	<b>20.752,91</b>
Mellemværende Haderslev kommune	41.178.316,61
Tilgodehavende Arkæologiske udgravninger	8.548.207,00
Tilgodehavende energifgifter 2018	365.097,00
Tilgodehavende Fonden Dybbøl Banke	264.700,00
Tilgodehavende øremærkede projekter ekstern finansieret	6.044.420,00
	<b>56.400.740,61</b>
<b>Omsætningsaktiver i alt</b>	<b>92.213.791,25</b>

**Note 8: Specifikation af egenkapital**

	Primo 2018	Ændringer	Bevægelser	Ultimo 2018
Egenkapital i alt	-66.398.689,14	212.290,99 *)		-66.186.398,15
Årets resultat overskud			-1.009.500,80	-1.009.500,80
Egenkapital i alt				-67.195.898,95

\*)

Kursændringer på værdipapirer samt overdragelse til udskilte afdelinger	179.126,08
Mellemværende med Historiecenter Dybbøl Banke og Dybbøl Mølle	33.364,91
Vekselkasse kulturhistorie Aabenraa	-200,00
	<u>212.290,99</u>

#### **Note 9: Hensatte forpligtelser til særlige formål**

Forsknings- og publikationspulje	<u>1.307.430,00</u>
----------------------------------	---------------------

#### **Øvrige finansierede projekter**

Reserveret til større investeringer	22.841.654
Hensat til udgifter i forbindelse på flytteproces til nyt magasin	5.26.012
Ikke forbrugte midler på igangværende anlægsprojekter m.m.	-512.109
Udskudt bygningsvedligehold, alarm og energipulje	1.684.251
Engangsudgifter ny organisation	2.500.000
	<u>31.773.808</u>

<b>I alt hensat til særlige formål</b>	<b><u>33.081.238</u></b>
--	--------------------------

#### **Note 10: Langfristet gæld**

		<b>2018</b>
Kongeriget Danmarks Hypotekbank	Rente- og afdragsfrit	839.700
Økonomistyrelsen	Rente- og afdragsfrit	<u>3.300.000</u>
		4.139.700

#### **Note 11: Feriepengeforpligtigelser**

Under kortfristet gæld udgør museets opgjorte feriepengeforpligtigelser pr. 31.12.18 i alt kr. 7,8 mio. kr.

Der er i forhold til sidste år overført yderligere kr. 0,3 mio. til dette formål.

#### **Note 12: Pantsætninger og sikkerhedsstillelser**

Til sikkerhed for gæld ved Økonomistyrelsen er der tinglyst et pantebrev i ejendommen Dalgade 7, 6100 Haderslev for 3.300.000 kr.

Til sikkerhed for gæld ved Kongeriget Danmarks Hypotekbank er der tinglyst et pantebrev i ejendommen Wegners Plads 1, 6270 Tønder for 839.700 kr.

## 5. Bilag

### 13. Eventualforpligtigelser

MUSEUM SØNDERJYLLAND

REGNSKAB 2018

Registrering af forpligtigelser, såsom leasing-, lejeaftaler, leasing af biler, udstyr eller andet

Forpligtigelser skal medtages i Museum Sønderjylland regnskab med forpligtigelsen pr. 31.12.18

Afdelingens navn	Hvad har du leje	Anskaffelsestidspunkt	Grundlejeperioden	Forpligtigelser pr. 31.12.18		Beløb pr. måned excl. Moms	Samlet beløb for restperioden beløb excl. moms
Kunstmuseet Tønder	Bil VW Tou- ran Tdi 110	17.05.2016	48 mdr.	17	mdr.	3.074,00	52.258
Kultur + Kunst Tønder	Frankerings- maskine DM90i	19.10.2016	60 mdr.	34	mdr.	300,00	10.200
Kultur + Kunst Tønder	Kaffeanlæg - Franke Pura	01.01.2015	60 mdr.	12	mdr.	1.099,00	13.188
Kultur + Kunst Tønder	Kopimaski- ner - Sharp	01.01.2017	60 mdr.	36	mdr.	6.598,00	237.528
Kultur + Kunst Tønder	Kopimaski- ner – Docu- Share	01.04.2015	60 mdr.	15	mdr.	623,00	9.345
Kulturhistorie Tønder	Leje af Uld- spinderiet	01.01.2000, 01.01.2003, 01.01.2014	31.12.21	36	mdr.	1.000,00	36.000
Drøhses Hus	Leje af Drøh- ses Hus	01.04.2003	uden slutdato i kontrakt		mdr.	416,67	0
Højer Mølle	Leje af Højer Mølle	01.01.1992, 01.01.2013 (10 år)	120 mdr. (ny- forhandling JAN 2022)	48	mdr.	416,67	20.000
Driftsaftale med Sharp	Kopimaski- ner	01.02.18	36 mdr.	25	mdr.	12.419,00	310.475
Arkæologi - udgravnings- virksomhed	Bil - Toyota Hilux	01.08.17	36 mdr.	19	mdr.	14.940,00	283.860
Sekretariatet	Løbækvej 7, Løgumgårde	Husleje		6	mdr.	8.000,00	48.000
						<b>I alt</b>	<b>1.020.854</b>

#### 14. Museum Sønderjylland – besøgsstatistik 2018

Antallet af besøgende i Museum Sønderjyllands enkelte afdelinger i 2016 fremgår af nedenstående oversigt.	Gæster 2018	Gæster 2017	Gæster 2016	Gæster 2015	Gæster 2014	Gæster 2013	Gæster 2012
Sønderborg Slot	53.148	56.322	50.689	52.520	60.356	51.325	52.903
Cathrinesminde Teglværk	15.417	16.604	15.924	17.543	22.553	21.577	24.101
Augustenborg Slot			0	793	470	733	1.118
Kulturhistorie / Kunst Tønder	25.607	32.875	27.088	27.186	38.545	27.372	31.853
Højer Mølle	3.184	4.241	6.413	6.363	7.451	7.504	8.341
Drøhdes Hus	2.863	1.736	3.467	1.753	2.296	4.448	3.363
Arkæologi Haderslev	4.681	11.203	8.811	10.684	9.471	8.430	8.317
Slesvigske Vognsamling *		-	2.523	1.807	2.452	2.046	3.410
Ehlers Lertøjsamling / Bymuseet i Haderslev **		1.801	3.553	6.312	6.867	5.628	6.205
Kulturhistorie Aabenraa	2.712	5.092	6.116	4.779	4.655	4.690	5.304
Jacob Michelsens Gård *		-	3.318	1.965	3.242	1.873	2.093
Kunstmuseet Brundlund Slot	15.575	17.234	20.239	15.977	12.484	10.504	13.538
Naturhistorie og Palæontologi	6.786	7.259	7.019	6.956	7.453	8.368	7.725
Udstillingen i Hjemsted Oldtidspark *		-	12.165	14.459	10.105	10.067	10.227
Oldemorstoft *		2.628	3.969	3.495	4.286	5.434	4.137
Skærbæk *		-	0	0	552	805	806
<b>Museum Sønderjylland I alt</b>	<b>129.973</b>	156.995	171.294	<b>172.592</b>	<b>193.238</b>	<b>170.804</b>	<b>183.441</b>
Foredrag og rundvisninger ved museets medarbejdere uden for museets fysiske rammer	15.322	18.272	21.579	20.591	23.152	18.189	26.420

\* Afdelingerne er udgået af besøgsstatistikken i 2017, med et deraf følgende væsentligt lavere besøgstal.

\*\* Besøgstal er opgjort t.o.m. juni 2017, hvor afdelinger er blevet virksomhedsoverdraget.

Antallet af besøgende ved Historiecenter Dybbøl Banke og Dybbøl Mølle fremgår af nedenstående oversigt.		<b>Gæster 2017</b>	<b>Gæster 2016</b>	<b>Gæster 2015</b>	<b>Gæster 2014</b>	<b>Gæster 2013</b>	<b>Gæster 2012</b>
<b>Historiecenter Dybbøl Banke</b>			48.808	62.574	88.632	50.717	53.348
<b>Dybbøl Mølle</b>			15.407	16.331	20.700	18.997	20.261
<b>Historiecenter Dybbøl Banke og Dybbøl Mølle I alt</b>			<b>64.215</b>	<b>78.905</b>	<b>109.332</b>	<b>69.714</b>	<b>73.609</b>



## 15. Museum Sønderjylland - foredrag og rundvisninger 2018

Antallet af gæster til eksterne foredrag m.v. **uden** for afdelingerne i 2018 fremgår af nedenstående oversigt.

Antallet af besøgende i Museum Sønderjyllands enkelte afdelinger i 2016 fremgår af nedenstående oversigt.	Antal 2018	Antal 2017	Antal 2016	Antal 2015	Antal 2014	Antal 2013	Antal 2012
<b>Sønderborg Slot</b>	4.865	3.606	6709	4.924	10.267	5.213	6.004
<b>Cathrinesminde Teglværk</b>		-	50	69	255	285	217
<b>Augustenborg Slot</b>		-	0	0	0	0	0
<b>Historiecenter Dybbøl Banke og Dybbøl Mølle</b>		-	0	501	1.050	1.006	816
<b>Kulturhistorie Tønder</b>	1.913	2.155	2380	1.169	1.039	1.645	1.561
<b>Kunst Tønder</b>	0	329	1056	1.421	953	525	1.440
<b>Højer Mølle</b> (Indgår i Kulturhistorie Tønder)		-	-	-	-	-	-
<b>Drøhdes Hus</b> (Indgår i Kulturhistorie Tønder)		-	-	-	-	-	-
<b>Arkæologi Haderslev</b>	7.620	8.678	7481	8.621	5.760	6.255	8.824
<b>Kulturhistorie Aabenraa</b>		1.092	1059	503	1.585	843	388
<b>Jacob Michelsens Gård</b>		-	-	0	0	0	250
<b>Kunstmuseet Brundlund Slot</b>	0	1.630	1514	1.706	1.044	1.018	4.001
<b>Naturhistorie og Palæontologi</b>	312	426	103	58	67	55	1.219
<b>Sekretariatet</b>	562	290	-	219	105	295	347
<b>ISL</b>	50	66	1227	1400	1027	999	1038
<b>I alt</b>	15.322	18.272	21.579	20.591	23.152	18.189	26.420

**16: Regnskabsmæssig note vedr. arkæologi**

Direkte udgifter, til den enkelte undersøgelse	25.098.532 kr.
Direkte udgifter, ikke knyttet til den enkelte undersøgelse	6.312.335 kr.
Indirekte udgifter	4.681.744 kr.
<b>I alt</b>	<b>36.092.611 kr.</b>

## 17. MSJ organisationsplan pr. 1. januar 2018



MUSEUM SØNDERJYLLAND  
Organisation

Se oversigt  
over samtlige  
medarbejdere  
på [msj.dk](http://msj.dk)

